

FIZJOTERAPIA KONI - KLUCZ DO ZROWIA TWOJEGO KONIA

Wstęp

Świadomość potrzeby profilaktyki prozdrowotnej związana jest ze stawianiem przed końmi sportowymi wysokich wymagań fizycznych i wykonywaniem przez nienaturalnych ćwiczeń, które przyczyniają się do kontuzji aparatu ruchu. Urazy układu mięśniowo – szkieletowego dotyczą głównie kończyn oraz grzbietu. Do najczęstszych schorzeń koni sportowych można zaliczyć zapalenie ścięgien, więzadeł, stawów dolnych partii kończyn oraz zapalenie wyrostków kolczystych odcinka piersiowego i lędźwiowego kręgosłupa. W konsekwencji jeździec zmuszony jest przerwać treningi lub zwolnić ich tempo, aby móc rozpocząć procesy leczenia. Wzrasta więc zapotrzebowanie na specjalistów zajmujących się zoofizjoterapią, którzy prowadząc konie po kontuzji, potrafią przyspieszać procesy naprawcze.

1. Czym jest zoofizjoterapia

Zoofizjoterapia jest metodą leczenia polegającą na stosowaniu różnego rodzaju bodźców na organizm zwierzęcia. Do zoofizjoterapii zalicza się masaż, fizykoterapię oraz kinezyterapię. Masaż jest jedną z najstarszych i najbardziej popularnych form zoofizjoterapii. Zabieg masażu polega na manipulacji mięśni, przynosząc uogólnioną poprawę zdrowia. Fizykoterapia jest formą fizjoterapii, w której na organizm oddziałuje się za pomocą specjalnych urządzeń, do których zalicza się np.: laseroterapię, elektroterapię, hydroterapię, pozaustrojową falę uderzeniową (ESWT – extracorporeal shock wave therapy), magnetoterapię oraz termoterapię. Natomiast kinezyterapia (gr. kinesis – ruch), jest to leczenie ruchem czyli gimnastyka lecznicza. Zoofizjoterapeuci często łączą ze sobą zabiegi fizjoterapeutyczne, dla uzyskania lepszych efektów leczniczych lub profilaktycznych.

W dalszej części artykułu przedstawiono możliwości i korzyści masażu oraz zabiegów fizykalnych na przykładzie laseroterapii wysokoenergetycznej.

2. Możliwości, efekty i korzyści masażu koni

Historia masażu koni sięga co najmniej XIX wieku, kiedy kawalerzyści, za pomocą wiązek słomy, nacierali konie w celu wysuszenia sierści i zregenerowania zmęczonych mięśni. Współczesny masaż opiera się na świadomej pracy odpowiednimi chwytami, w dostosowanym tempie i z odpowiednią siłą wywierając pośrednie i bezpośrednie działanie na masowane ciało, dla uzyskania pożądaných efektów leczniczych i profilaktycznych.

W zabiegu masażu wykorzystywane są przeróżne chwyt, które w swoim działaniu uwzględniają specyfikę budowy oraz funkcje masowanych okolic ciała. Dlatego podczas masażu są one świadomie dobierane, w zależności od rodzaju masażu i efektów jakie mają być uzyskane.

Wyróżnia się dwa rodzaje masażu: klasyczny i specjalistyczny. Do najpopularniejszego rodzaju masażu klasycznego zalicza się masaż sportowy, leczniczy oraz relaksacyjny. Masaż sportowy ma za zadanie przygotowanie mięśni do wysiłku, oraz zniwelowanie napięcia mięśniowego. Masaż leczniczy przyczynia się do zregenerowania uszkodzonej tkanki, natomiast masaż relaksacyjny odpręża zmęczone mięśnie i przyzwyczajają konia do dotyku.

Do masażu specjalistycznego zalicza się m.in. masaż punktowy, masaż limfatyczny i masaż mięśniowo-powięziowy. Masaż punktowy, inaczej zwany akupresurą, polega na oddziaływaniu na określone punkty na ciele tzw. punkty spustowe, (z ang. „trigger points”), które pod wpływem bodźca ucisku, wykazują wrażliwość, napięcie oraz bolesność. Występują one najczęściej na mięśniach i mogą być również powodem promieniującego bólu oraz napięcia mięśniowego w innych okolicach ciała. Celem masażu limfatycznego, jest zmniejszenie obrzęków zapalnych, poprzez zwiększenie przepływu płynu śródtkankowego. Masaż ten przyczynia się również do usuwania z organizmu zbędnych produktów przemiany materii. Ma on praktyczne zastosowanie u koni w przypadku odprowadzenia zastępczej limfy powstałej na skutek kontuzji czy operacji. Masaż mięśniowo - powięziowy przywraca prawidłowe napięcie głębokich warstw mięśni i tkanki łącznej je otaczającej. Podstawowym celem zabiegu jest przywrócenie struktury i ruchomości tkanek poprzez ich rozluźnienie oraz uwolnienie zbędnych napięć.

Działanie masażu

Niezależnie od rodzaju masażu wykonywanego w każdym zabiegu działa się na aparat ruchu ciała konia, do którego jest zaliczany m.in. : układ kostny, mięśniowy, więzadłowy, krwionośny czy limfatyczny, w celu polepszenia odżywiania tkanek, poprzez ich efektywne dotlenienie i ukrwienie. Regeneruje się mięśnie, zwiększa elastyczność stawów i aparatu więzadłowego, przyspiesza przemianę materii.

Potrzeba zapewnienia regularnych zabiegów masażu koniom sportowym, związana jest głównie z ich nadmiernym obciążeniem wysiłkowym lub nieregularnie prowadzonym treningiem, co często prowadzi do kontuzji aparatu mięśniowo - szkieletowego. Struktury mięśniowe, ulegając kontuzji z powodu urazu lub przeciążenia, przekazują swoją pracę następnej grupie mięśni. Dzieje się tak, ponieważ każdy mięsień funkcjonalnie jest połączony ze sobą i nie może działać niezależnie. W przypadku, gdy jedna z grup mięśni jest niezdolna do pracy, funkcję jej przejmują następna grupa, która po pewnym czasie osiąga również stan zmęczenia i musi przekazać swoją pracę kolejnej grupie mięśni. W konsekwencji dochodzi do uszkodzeń struktur na wysokości dolnych partii kończyn. Wiedząc jak mięśnie odpowiadają na obciążenia treningowe, schorzenia czy urazy, doświadczony zoofizjoterapeuta powinien umieć dobrać technikę masażu tak, by uzyskać optymalną ich kondycję. Dłonie wyszkolonego masażysty powinny być na tyle wrażliwe, że w czasie dotyku wyczuwają zmiany strukturalne tkanki mięśniowej i ścięgnistej, co umożliwi wychwycenie anomalii i natychmiastowe zorientowanie się jak wykonać prawidłowy zabieg masażu, aby pomóc koniowi.

Zabieg masażu działa holistycznie na cały organizm w celu osiągnięcia pożądaných efektów. Poniżej przedstawiono przykładowe efekty działania masażu na poszczególne układy w organizmie konia.

Działanie na tkankę mięśniową i układ krwionośny

Masaż przyspiesza procesy naprawcze uszkodzonej tkanki mięśniowej, której towarzyszą fizyczne oznaki bólu, napięcia oraz osłabienia. W celu przyspieszenia procesów naprawczych, masaż działa na układ krwionośny – czyli na czynnik związany z naprawą tkanki mięśniowej. Pobudzenie do pracy układu krwionośnego wpływa na rozszerzenie naczyń, zwiększając przepływ krwi do mięśni, co w efekcie dostarcza do mięśni tlen oraz

składników odżywczych. Jednocześnie następuje ułatwiony odpływ krwi żyłnej. Podobnie ciepło wytworzone podczas masażu zwiększa przepływ krwi przez rozszerzone naczynia krwionośne. Po tym zabiegu następuje znaczne rozluźnienie mięśni.

Kolejnym bardzo ważnym efektem masażu jest zwiększenie wydajności wysiłkowej mięśni oraz ich powrót do pełnej sprawności fizycznej po zmęczeniu treningowym. Masaż przyspiesza usuwanie produktów przemiany materii z mięśni, przyczyniając się do zmniejszenia dolegliwości bólowych, zwłaszcza po intensywniejszym treningu. Po intensywnym treningu dochodzi również do tworzenia się procesów zapalnych na skutek drobnych mikrourazów w tkance mięśniowej. Masaż regeneracyjny po treningu ma istotny wpływ na zmniejszenie powysiłkowego procesu zapalnego mięśni.

Zapoczątkowane pod wpływem masażu zmiany w układzie krwionośnym wpływają pośrednio również na układ oddechowy, poprzez ułatwienie wymiany gazowej, a także na układ pokarmowy, gdzie lepsze ukrwienie poprawia trawienie oraz przyswajanie pokarmu. Dlatego też często w czasie masażu można usłyszeć perystaltykę pracujących jelit. Dodatkowo zwiększony przepływ krwi przez nerki pozwala na poprawę ich czynności filtracyjnych i ułatwia pozbywanie się odpadowych produktów przemiany materii. Potwierdza to częste opróżniania się konia zaraz po zabiegu masażu.

Działania na ścięgna i więzadła

Zabieg masażu powoduje zwiększenie elastyczności i wytrzymałości aparatu więzadłowego a zarazem stopnia ruchomości stawu. W przypadku kontuzji ścięgien dolnych partii kończyn, przyspiesza ich regenerację poprzez pracę na ich wyżej leżących mięśniach. W dwóch opracowaniach naukowych, opartych o badania na ludziach, udowodniono, że mobilizacja tkanki miękkiej poprzez technikę masażu, zwiększyła aktywność fibroblastów w uszkodzonym ścięgnię (Gehlsen i wsp. 1999; Davidson i wsp. 1997). Ponieważ aktywacja fibroblastów i ich rozprzestrzenienie jest niezbędne do procesów naprawczych ścięgna, wyniki badań dają nadzieję, że masaż poprawi poziom jakości procesów naprawczych ścięgien i osłabi procesy zapalne także u koni.

Działanie na układ limfatyczny

Opuchnięty mięsień lub obrzęk wokół mięśnia charakteryzuje procesy pozapalne powstałe w organizmie. Masaż przyczynia się do zmniejszenia obrzęku poprzez zwiększenie przepływu płynu śródtkankowego, zapobiegając lub likwidując w ten sposób powstanie obrzęków. Równocześnie przyczynia się do zmniejszenia uszkodzenia mięśni wywołanych obrzękiem.

Działania na układ nerwowy

Masaż, jako bodziec mechaniczny, wpływa korzystnie na obwodowy, a także na centralny układ nerwowy, m.in. za pośrednictwem włókien czuciowych. Masaż powoduje spadek działania układu współczulnego (część układu nerwowego, odpowiadającego za mobilizację organizmu konia np. do ucieczki poprzez podwyższenie ciśnienia czy zwiększenie dostawy glukozy do mięśni), poprzez zmniejszenie napięcia mięśniowego. Zabiegowi masażu towarzyszy wytworzenie ciepła, które ma znaczący efekt terapeutyczny. Utrzymujące się podczas zabiegów masażu, ciepło jest skuteczne w łagodzeniu bólu poprzez działanie na nerwy czuciowe, które są przyczyną dyskomfortu związanego z napięciem mięśniowym.

Dlatego przy zapewnieniu regularnych zabiegów masażu dochodzi do zmniejszenia nadpobudliwości nerwowej konia na dotyk i zmniejszenie mięśniowo - powięziowych przewlekłych bólei mięśni grzbietu, szyi, kończyn miednicznych i piersiowych.

Wpływ na psychikę

Masaż wpływa korzystnie na psychikę zwierząt, powodując odprężenie i zrelaksowanie. Przeprowadzono w tym celu badania spadku stresu u koni użytkowanych rekreacyjnie, w odpowiedzi na zabieg masażu. Parametrem oceny poziomu stresu było tętno, oceniane na podstawie czynników behawioralnych oraz fizjologicznych. W masażach uwzględniono 6 okolic ciała: kłęb, szyję, zad, podudzie, kończynę piersiową i okolice uszu. Wykazano, że po każdym zabiegu w wyznaczonej okolicy ciała, oprócz kończyny piersiowej, poziom tętna zmniejszył się, szczególnie dla okolic kłębu, szyi i zadu. Masaż tych trzech obszarów wzbudził również pozytywne reakcje zachowania w porównaniu do pozostałych okolic ciała (McBride i wsp. 2004).

Powszechną korzyścią masażu jest budowanie relacji pomiędzy człowiekiem i koniem. Masaż uczy zaufania do człowieka. Jest to szczególnie ważne u koni z trudnym charakterem lub po ciężkich przejściach.

3. Laseroterapia wysokoenergetyczna

W przypadku schorzeń dolnych partii kończyn np. ścięgien, więzadeł czy stawów, dobrze jest wspomóc efekty masażu nieinwazyjnym i skutecznym zabiegiem fizykalnym - laseroterapią.

Zabieg laseroterapii polega na wprowadzeniu do uszkodzonych tkanek i komórek organizmu wiązki promieniowania laserowego w celach leczniczych i regeneracyjnych. Badania dowodzą, że pochłonięte promieniowanie laserowe o odpowiedniej dawce działa stymulująco na metabolizm komórki (Sieroń i wsp. 2006). Ze względu na klasę zastosowanego lasera, laseroterapię podzielono na laseroterapię niskoenergetyczną, w której wykorzystywane są lasery klasy IIIb o maksymalnej mocy 0,5W, oraz laseroterapię wysokoenergetyczną, w której wykorzystywane są lasery klasy IV o mocy powyżej 0,5W (nawet do 15W). Przewaga laserów klasy IV nad laserami klasy IIIb polega na większych możliwości dostarczenia odpowiedniej dawki energii do tkanek położonych u koni głębiej, takich jak: jamy stawowe i struktury wewnątrzstawowe, ścięgna, kręgosłup, oraz masywne partie mięśni grzbietu.

Do najważniejszych efektów laseroterapii wysokoenergetycznej należy działanie przeciwzapalne, przeciwbólowe i przeciwobrzękowe, poprawiające krążenie i zwiększające odporność organizmu. W ortopedii koni znajduje zastosowanie w leczeniu bolesności i napięć mięśni grzbietu, chorobach kręgosłupa (kissing spine syndrom), uszkodzeniach ścięgien i więzadeł dolnych partii kończyn, w chorobie zwyrodnieniowej stawów, przewlekłych obrzękach i w chorobach kopyt.

Warunkiem powodzenia terapii jest przede wszystkim trafnie postawiona diagnoza, a następnie odpowiednie dobranie parametrów zabiegu. Laseroterapię wysokoenergetyczną stosuje się w serii powtarzalnych zabiegów. Pełna terapia składa się z kilku do kilkunastu zabiegów, wykonywanych w odpowiednich odstępach czasu. Zabiegi są bezbolesne i dobrze tolerowane przez konie.

W przypadku długotrwałych i skomplikowanych procesów chorobowych toczących się w organizmie konia, zastosowanie terapii kombinowanej, polegającej na łączeniu ze sobą

zabiegów masażu leczniczego wraz z laseroterapią wysokoenergetyczną niejednokrotnie pozwala na wyleczenie konia i przywrócenie go do użytkowania pod siodłem.

Dla pokazania efektów połączenia zabiegów masażu wraz z laseroterapią wysokoenergetyczną przedstawiono poniżej trzy przypadki kontuzjowanych koni sportowych, gdzie pomoc zabiegów fizjoterapeutycznych dla ich wyleczenia okazała się zbawienna.

I przypadek

Pacjent: klacz, sp, 15 lat, gniada, koń sportowy (fot. 1)

Fot. 1. Prawa strona sylwetki pacjenta nr 1: klacz, sp, 15 lat, gniada, koń sportowy

Historia choroby:

Klacz po powrocie z pastwiska wykazywała bardzo silną kulawiznę kończyny piersiowej lewej. Kontuzjowana kończyna miała bardzo silny, bolesny i gorący obrzęk na wysokości dolnej partii kończyny (dokładnie okolicy śródreżca i nadgarstka).

Badanie weterynaryjne:

W badaniu ultrasonograficznym stwierdzono bardzo rozległe uszkodzenie ścięgna zginacza palca powierzchownego i głębokiego wraz z formującym się pomiędzy ścięgnami krwiakiem. Natychmiast wprowadzono leczenie niesterydowymi lekami przeciwzapalnymi oraz antybiotykami w celu ugaszenia bardzo silnego stanu zapalnego i ograniczenia rozwoju infekcji bakteryjnej.

Niestety zastosowane leczenie nie przyniosło efektów. U klaczy doszło mocnego przykurczu ścięgien zginaczy, co doprowadziło do zgięcia w stawie pęcಿನowym (fot. 2). Ból był tak duży, że klacz nie obciążała chorej kończyny.

Fot. 2. Dolna partia kończyny piersiowej lewej. Przykurcz ścięgien zginaczy i fleksja kończyny w stawie pęcಿನowym

W ponownym badaniu ultrasonograficznym stwierdzono rozległe zapalenie struktur ścięgowych i więzadłowych w obrębie stawu nadgarstkowego i pęcಿನowego wraz z chronicznym zapaleniem mięśnia międzykostnego i ścięgna zginacza palca głębokiego. Konia poddano dwóm zabiegom chirurgicznym, po których klacz zaczęła stopniowo obciążać chorą kończynę. Po wykonanych operacjach koń został poddany 3 miesięcznej kompleksowej zoofizjoterapii.

Zabiegi fizjoterapeutyczne:

Koń w fazie leczenia otrzymał 11 zabiegów laseroterapii. Obszar zabiegowy obejmował tylną powierzchnię przedramienia, okolicy stawu nadgarstkowego i śródreżcza chorej kończyny (fot. 3). Zabiegi cyklu siedmiu masażu całego konia wykonywano regularnie w odstępach od 7 do 12 dni. W masażu rozluźniano przykurcze mięśniowe w całym organizmie ze szczególnym uwzględnieniem napiętych mięśni grzbietu w odcinku piersiowym i lędźwiowym kręgosłupa a także po lewej stronie okolicy łopatki i szyi (fot. 4). W trakcie prowadzenia zabiegów fizykalnym i masażu prowadzono rehabilitację ruchową w postaci dwóch spacerów dziennie po twardym podłożu – długość spacerów stopniowo wydłużano (od 3 do 5 min) oraz stretching bierny (protrakcja kończyny piersiowej lewej) ze szczególnym uwzględnieniem prób dokonania wyprostowania stawu pęcಿನowego (1x dziennie przez 30 minut).

Fot. 3. Zabiegi laseroterapii wysokoenergetycznej

Fot. 4. Zabiegi masażu. Praca na mięśniach grzbietu

Efekty terapii:

Po miesiącu prowadzenia regularnych zabiegów fizjoterapeutycznych przykurcz i obrzęk lewej zaczął się nieznacznie wycofywać (fot. 5). Przypadek ten pokazał, jak duże efekty może przynieść połączenie zabiegów masażu wraz z laseroterapią przy problemach ścięgniastych. Laseroterapia pomogła zregenerować tkanki w dolnych partiach mięśni, a masaż rozluźnić mięśnie grzbietu i kończyn, co wpłynęło na przyśpieszenie procesów naprawczych uszkodzonych ścięgien, poprzez rozluźnienie mięśni w górnych partiach ciała.

Fot. 5. Dolna partia kończyny piersiowej lewej. Zmniejszenie się przykurczu i obrzęku po 3 miesięcznych prowadzonych zabiegach fizjoterapeutycznych

Przypadek II

Pacjent: klacz, sp, 11 lat, kara, koń sportowy (skaczący przez przeszkody) (fot. 6)

Fot. 6. Prawa strona sylwetki pacjenta nr 2: klacz, sp, 11 lat, kara, koń sportowy

Historia choroby:

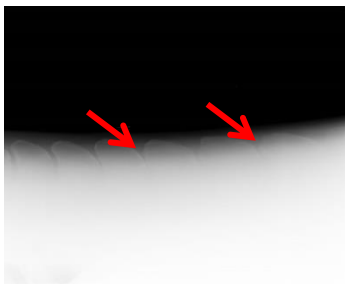
Klacz wykazywała dyskomfort fizyczny w trakcie czyszczenia. Napinała mięśnie i delikatnie ugiwała się podczas szczotkowania grzbietu plastikowym zgrzeblem. Pod siodłem klacz miała problemy z rozluźnieniem, podstawieniem zadu i zaokrągleniem grzbietu (głównie w galopie).

Badanie weterynaryjne:

W badaniu lekarz weterynarii stwierdził silne napięcie i bolesność mięśni grzbietu po obu stronach kręgosłupa. Największa bolesność występowała w końcowej części odcinka piersiowego kręgosłupa. U klaczy nie udało się sprowokować wygięcia kręgosłupa ku górze (tzw. kociego grzbietu).

Diagnostyka obrazowa:

Wykonano zdjęcia rentgenowskie odcinka piersiowego kręgosłupa w projekcji bocznej. Przed wykonaniem zdjęć na grzbiecie klaczy zaznaczono (przy pomocy igły) miejsca wykazujące największą bolesność. Diagnostyka radiologiczna wykazała zwężenie się przestrzeni międzykręgowych i przestrzeni między początkowymi fragmentami wyrostków kolczystych w dwóch miejscach (fot. 7). Wskazywało to na początek choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa (ang. kissing spine syndrom).

Fot. 7. Zdjęcie radiologiczne boczne wyrostków kolczystych kręgów piersiowych. Widok od strony bocznej. Zmniejszona odległość pomiędzy wyrostkami kolczystymi kręgów (zaznaczone strzałkami)

Zabiegi fizjoterapeutyczne:

U klaczy wykonano serię 6 zabiegów laseroterapii wysokoenergetycznej. Pole zabiegowe obejmowało okolicę grzbietu konia od połowy długości odcinka piersiowego do połowy długości odcinka lędźwiowego. Terapię przeprowadzano metodą kontaktową, z zachowaniem zasady prostopadłego padania wiązki promieniowania laserowego na powierzchnię leczonej tkanki.

Po tych zabiegach wykonano dwa całościowe masaże głębokie, w odstępach 7-12 dni. W masażu koncentrowano się głównie na rozluźnieniu silnych napiętych mięśni grzbietu w odcinku piersiowym i lędźwiowym kręgosłupa, a także mięśni okolicy łopatki oraz szyi. Jednocześnie prowadzono rehabilitację ruchową konia w postaci lonżowania, z dodatkiem pracy na drągach i cavaletti.

Efekty terapii:

W trakcie leczenia objawy bólu mięśni grzbietu zaczęły stopniowo zmniejszać się. Wyraźne ustąpienie bolesności grzbietu wystąpiło po pierwszym zabiegu masażu. Klacz zaakceptowała zabiegi pielęgnacyjne, które wyraźnie przestały sprawiać jej dyskomfort. Po zakończeniu leczenia klacz wróciła do systematycznej pracy pod siodłem.

Przypadek III

Pacjent: klacz, sp, 13 lat, gniada, koń rekreacyjny

Historia choroby:

Z wywiadu uzyskano informację, że koń manifestuje wrażliwość okolicy grzbietu oraz zadu w czasie szcztokowania oraz siodłania. Na początku jazdy wykazuje niechęć do ruchu, dużą sztywność chodu i znaczne skrócenie wykroku obu kończyn miednicznych. Objawy te ustępują wraz z ćwiczeniami fizycznymi. Dodatkowo właściciel zauważyła, że koń ma od dłuższego czasu trudności z nabudowaniem mięśni grzbietu, pomimo prowadzenia regularnego treningu.

Badanie weterynaryjne:

W badaniu konia w ruchu na podłożu twardym stwierdzono nieregularną pracę zadu konia. Obie kończyny miedniczne były sztywne, ich wykrok był skrócony i nieregularny. Próba

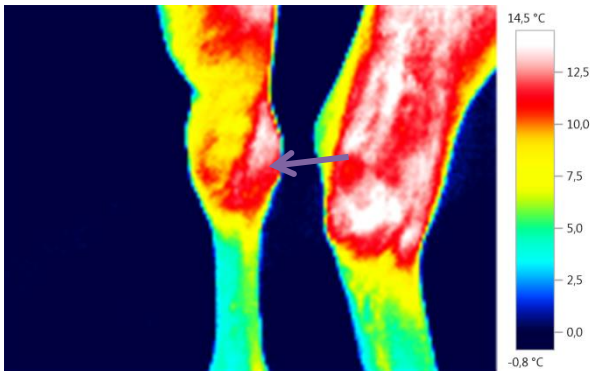
zgięciowa stawu stępu obu kończyn miednicznych dała wynik dodatni, przy czym większa kulawizna wystąpiła w kończynie miednicznej lewej.

Diagnostyka obrazowa:

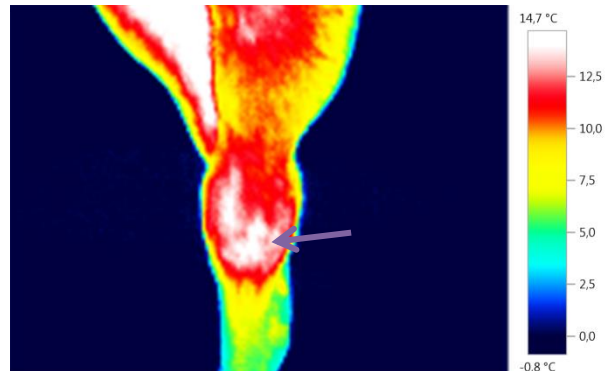
Wykonano badanie rentgenowskie oraz termograficzne prawego i lewego stawu stępu (fot 8). Obraz radiologiczny uwidoczniał chorobę zwyrodnieniową (ang. osteoarthritis) obu stawów stępu, tzw. szpat. Natomiast zdjęcia termograficzne wykazało zwiększoną temperaturę w obrębie prawego i lewego stawu (fot. 9,10).

Fot. 8. Zdjęcia radiologiczne lewego stawu stępu ze zdiagnozowaną chorobą szpatową (zaznaczone strzałką)

Fot. 9. Termogram dolnej partii kończyny miednicznej prawej ze zdiagnozowanym szpatem. Zwiększona temperatura w okolicy prawego stawu (zaznaczone strzałką)

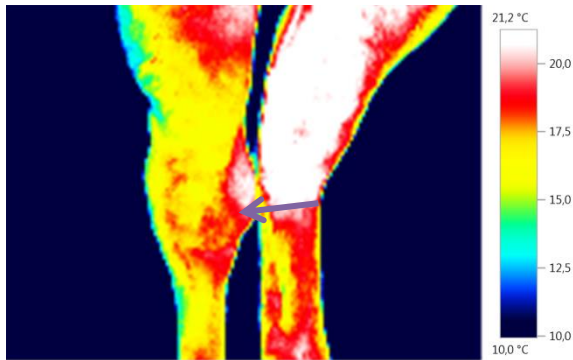
Fot. 10. Termogram dolnej partii kończyny miednicznej lewej ze zdiagnozowanym szpatem. Zwiększone temperatura w okolicy lewego stawu (zaznaczone strzałką)

Zabiegi fizjoterapeutyczne:

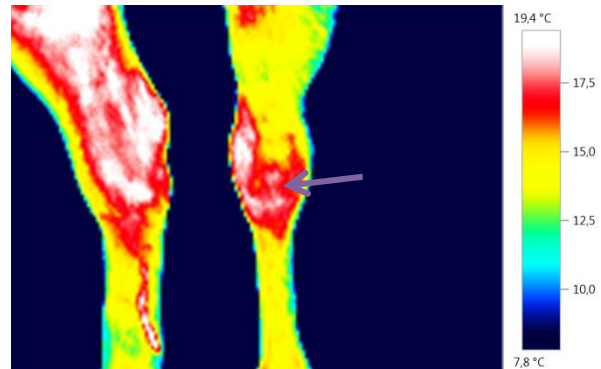
U klaczy przeprowadzono serię 10 zabiegów laseroterapii wysokoenergetycznej. Terapię prowadzono przez okres 28 dni. Pole zabiegowe obejmowało powierzchnię obu stawów stępu. Jednocześnie koń miał zapewnione regularne zabiegi całościowego masażu głębokiego wykonywane w odstępach co dwu tygodniowych. W zabiegach masażu koncentrowano się głównie na rozluźnieniu napiętych mięśni zadu oraz grzbietu. Dodatkowo koń miał zapewniony dłuższy czas pastwiskowania, a także regularną pracę na karuzeli w stępie dwa razy dziennie. Wprowadzono regularny trening konia z ziemi, głównie w postaci długich spacerów stępem (w rękę) oraz pracę z siodle z dużą ilością rozstępowania konia (min.40 min).

Efekty terapii:

Po zakończonym leczeniu fizjoterapeutycznym przeprowadzono ponowne badanie ortopedyczne i termograficzne. Już podczas wychodzenia konia z boksu zaobserwowano zwiększenie wykroku kończyn miednicznych a ruch konia był swobodny. W kłusie kulawizna była niewidoczna. Próba zgięciowa stawu stępu kończyny prawej dała wynik ujemny, natomiast w kończynie lewej wynik dodatni, jednak kulawizna była znacznie mniejsza niż w badaniu przeprowadzonym przed leczeniem. Badanie termograficzne wykazało zmniejszoną temperaturę okolicy obu stawów stępu (fot. 11, 12).

Fot. 11. Termogram dolnej partii kończyny miednicznej prawej ze zdiagnozowanym szpatem wykonany po przeprowadzeniu miesięcznej terapii laserem co przyczyniło się do zmniejszenia temperatura w okolicy prawego stawu (zaznaczone strzałką)

Fot. 12. Termogram dolnej partii kończyny miednicznej lewej ze zdiagnozowanym szpatem wykonany po przeprowadzeniu miesięcznej terapii laserem co przyczyniło się do zmniejszenia temperatura w okolicy prawego stawu (zaznaczone strzałką)

Powyższe przykłady pokazały jak połączone ze sobą zabiegi fizjoterapeutyczne pomogły przyspieszyć procesy naprawcze uszkodzonych tkanek, niezależnie czy był to problem związany ze stawami, ścięgnami lub z kręgosłupem.

Nowoczesne kierunki zoofizjoterapii koni pojawiają się bardzo szybko w Polsce. W profilaktyce prozdrowotnej koni, fizjoterapeuci końscy znajdują już uznanie wśród lekarzy weterynarii, trenerów i jeźdźców sportowych oraz hodowców.

Wzrostowi zainteresowania tą tematyką sprzyja jej bogata dostępność w literaturze specjalistycznej, gdzie zamieszczanych jest wiele informacji na temat nowoczesnych metod profilaktycznych i leczniczych dotyczących utrzymania konia w dobrej kondycji.

Piśmiennictwo:

- Gehlsen G.M., Ganion L.R., Helfst R.: Fibroblast responses to variation in soft tissue mobilization pressure. *Med. Sci. Sports. Exerc.* 1999,31,531–535.
- Davidson C.J., Ganion L.R., Gehlsen G.M., Roepke JE, Sevier TL.: Rat tendon morphologic and functional changes resulting from soft tissue mobilization. *Med. Sci. Sports Exerc.* 1997,29,313–319.
- McBride S. D., A. Hemmings, K. Robinson K.: A preliminary study on the effect of massage to reduce stress in the horse. *J. Equine Vet. Scie.* 2004,24,76-81.
- Sieroń A., Pasek J., Mucha R.: Lasery w medycynie i rehabilitacji. *Rehab. Prakt.*, 2006, 2, 26-30.